

שיחות קודש

שיעורים על ספה"ק 'שפת אמת'
שנמסר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במשך פרשת עקב - תש"פ

נכתב מיד אחרי אמירתם - בלתי מוגה

יצא לאור על ידי הרב יצחק טווערסקי שליט"א

פרשת עקב

שיעור א'

יום א' יב' אב

איתא בשפ"א (תרנ"ח) בפרשת והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ד' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם וכל נפשכם. לכאורה איך אפשר לאהוב את הקב"ה, ואיך עושים אותו למעשה?

פירוש רש"י שלא תלמד בשביל להיות עשיר רבי, רק מאהבה כו'. ז"ל רש"י: לאהבה את ד', שלא תאמר הרי אני לומד בשביל שאהיה עשיר, בשביל שאקרא רב, בשביל שאקבל שכר, אלא כל מה שתעשו עשו מאהבה כו'. דהיינו אני יכול לעשות אותו פעולה רק אחד עושה אותו עם פנימיות ואחד עם חיצוניות, שנים שצלו פסחיהם זה לשם מצות פסח ועל זה נאמר וצדיקים יכלו בס, ואחד אוכל לשם תיאבון ועליו נאמר ופושעים יכשלו בס, יושבים שתי אנשים באותו שולחן אולי הקירות מחבר אותם אבל הם לא מחוברים פנימיות אחד עם השני, חיבור חיצוני חייב להיות אחד ליד השני אבל בחיבור פנימי אפשר להיות רחוקים מאוד אבל הם מחוברים, כמו עכשיו כולם מקשיבים לשיעור חיצונית כולם נמצאים במקום אחר אבל בפנימיות אנחנו מחוברים.

אותו דבר בעת עשיית מצוה אם אדם עושה אותו כדי להיות עשיר או כדי להיות רב או כדי לקבל שכר, אז אתה לא עושה את המצווה בשבילי אלא בשבילך, אבל הקב"ה נתן את התורה כי רצה הקב"ה לזכות את ישראל, כדי לזכך את האדם שיהיה לו את אפשרות לחיות אחד עם הקב"ה, דהיינו דרך התורה אדם מגיע לחיות אחד עם הקב"ה.

איתא בגור אריה: פירוש, לאהבה את ד' הכי פירושו, שתהיה המצווה שתעשו לאהבה את ד', ואין לאהבה את ד' דבר בפני עצמו, אלא זהו כוונת המצות להגיע לאהבת ד'. ומה שכתוב אחריו ולעבדו בכל לבבכם, שתהיה המצוה שתעשו לעבדו בכל לבבכם. **הבעש"ט הק' אומר** לפי הזוהר הק' שתר"י"ג מצות הם תר"י"ג עיטין שהם עצות להגיע להקב"ה.

פירוש הפסוק, כי תכלית המצות הם כדי לבוא לאהבת ד'. איתא בעבודת ישראל דהנה כל התורה כולה היא רק לדבק בהקב"ה, כל התורה שאדם לומד הוא רק משל לנמשל שזה הקב"ה, התורה הוא אנא נפשאי כתבית יהבית, חיבור הוא בנפש ולא בגוף, חיבור בגוף ברגע שיש משהו שמפריע מיד החיבור מתנתק, אבל חיבור בנפש הוא אהבה שאינה תלויה בדבר ותמיד זה נמצא, ולכן סיים משה רבינו עליו השלום אחר כל התוכחות ובו תדבקון.

והכוונה בזה הוא, וכמו שהשיב הלל הזקן להנכרי שבא לגייר על מנת ללמוד כל התורה על רגל אחת, ולמדו מה דעלך סני לחברך לא תעביד. ושמעתי ממורי ורבי ז"ל (המגיד ממעזריטש) פירוש סני לחברך, כל דבר שאדם נקלע אליו ומרגיש שמשוהו מפריע לו שם להתחבר להקב"ה, זה לא תעביד אל תיכנס לשם כי אז אתה מפסיד את כל התכלית של לימוד התורה, ובפרט היום שיש כל מיני דברים שמפריעים לריכוז אסור להיכנס לשם או לעשות אותם, להתחברותך אל הקב"ה, זה לא תעביד, זה הוא כל התורה כלה, ואידך פירושא הוא, ברגע שאדם מחפש בתורה את הדביקות את כל מצוה עשה מחבר אותו להקב"ה, והמצות לא תעשה הם הדברים המקלקלים את ההתחברות שלא תוכל להתחבר על ידיהם, וזה מצוה, מלשון צוותא.

דהיינו אדם כשהוא ניגש לתורה צריך להגיד לעצמו מי אתה ומה אתה מחפש כאן. איתא **בצל"ח** על הגמרא במסכת ברכות כח, ב, תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר, נכנסו תלמידיו לבקרו, אמרו לו, רבינו, למדנו אורחות חיים, ונזכה בהן לחיי העולם הבא.

לכאורה קשה, איך שאלו על שכר חיי העולם הבא, והרי אמרו לא תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס. אלא הביאור הוא, שיש הזוכה ומתקיים בו עולמך תראה בחיך, שיש כאלו שזוכים לעולם הבא בעולם הזה, וזה על ידי כי עיקר עולם הבא הוא בלי גשמי ובלו שום אינטרס וכולו רוחני, והוא ההשגה שנוזכה להשיג את בוראנו ולהתדבק בו, ובקשתם ללמוד אורחות חיים משמועתה על דרך והאמצעים, שהם קיום התורה והמצוות, שהם יהפכו אצלם לחיי העולם הבא ממש כאן בעולם הזה, אבל להמון בני אדם העולם הבא אינו אורחות חיים רק החיים האמיתיים עצמם.

ואמר להם רבי אליעזר הזהירו בכבוד חבריכם, תלוי איך אתה מתייחס לשני, אם אתה לא מסתדר עם חברים אתה קוטל אותם מיד, סימן שהקשר שלך איתם היה רק חיצוני ולא פנימי, אבל אם אתה יודע שכל אחד יש לו את המעלות שלו וכל אחד הוא חלק אלקי ממעל ממש, לך אין את המעלות שלו והוא אין לו את המעלות שלך, לך אין את החסרונות שלו והוא אין לו את החסרונות שלך, דהיינו אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אלא העיקר הקשר הוא לתת הכנעה לפנימיות של הדבר, לבטל את החיצוניות ולחיות עם הפנימיות.

דבר שני ומנעו בנכם מן ההגיון, שלא תרגילום במקרא יותר מדי, משום שימשכו לכך, ויתבטלו ממשנה ותלמוד. איתא **במהרש"א** שם: כדי שיקבעו בלבם דרשות חז"ל, ולא ימשכו אחר פשטות הכתובים. דהיינו כל דבר אם אתה חי חיצוני אין לך שייכות עם המילים והמילים אין להם שייכות איתך, אדם צריך ללמוד תורה כדי לבוא לאהבת השם.

כי איך אפשר לבשר ודם לבוא לאהבת הבורא, וכן הקשו הפלוסופים כי איך שייך ציווי באהבה אם אין הנפש אוהב בעצם. איתא **בבאר מים חיים**: שהקשה הרמב"ם ז"ל על מצות האהבה שצונו שמו יתברך, כאומרו ואהבת את ד' אלקיך וגו', והלא אהבה הוא דבר התלוי בלב, ואיך שייך צווי עליו, כי הלא אם לא יאהב אדם איזה דבר מאכל מטבעו, אם יצוהו אדם או מלך המדינה לאהוב דבר זה, היוכל על ידי צווי הזה לאהוב את המאכל הזה בלבו, ולא יצויר הצווי כי אם לצוות עליו שיאכל הדבר הזה אף שאינו אוהבו, ואם יאכל דבר הזה ודאי לא יערב לו ולא יבוסס לו, ואפשר עוד יקיא אותו מגרונו, כי לא יוכל על ידי הצווי להפוך טבע הלב.

וכן באהבת אנשים זה לזה, אם אחד לא יאהב את חברו בטבע מצד מזגם שאינו שוה וכדומה בדברים שבין איש לרעהו, לא יועיל צווי לאהבה אותו בלבבו, וכן להבדיל באהבת המקום ברוך הוא, אם ח"ו אינו נקבע אהבתו בלב אדם לא יועיל צווי בזה. ואיך באמת אפשר לצוות על אדם לאהוב את הקב"ה.

איתא **בתולדות יעקב יוסף** יש קושיא מפורסמת איך אפשר לצוות על דבר המסור אל לב, בשלמא מצות מעשיות אתי שפיר שיש מקום לצוות עליהן שיעשנה האדם מצד גזירת המלך עלינו, בין שהוא לרצונו או שלא לרצונו, רק שיעשנה מעשה המצוה ההיא, מה שאין כן מצות אהבה השייכה בלב, גם שהוא מצוה לאהבו, אם אין האהבה נכנסה בלבו אפילו יצוה עליה כמה פעמים אי אפשר לקיימה, וכמו שזכרנו קושיית הפילוסוף בענין הציווי על היראה מלפניו שהוא גם כן בלב וכנ"ל.

וע"ז מגיע השפ"א ומסביר: **ולא מחכמה שאלו זאת**, אלו ששאלו את השאלה עם אהבה הוא שאלה מחכמה, **רק מחסרון המצות שלהם**, כי אין להם מצות, ואין להם מושג של הכנעה

ופנימיות, ואפילו שיש להם קצת פנימיות זהו ג"כ חיצוניות, א"כ הם לא יכולים למקום שנקרא אהבה, אבל בני ישראל על ידי המצות מתעורר בהם האהבה. מצוה הוא שם י-ה ו-ה, במילה מצוה יש ו-ה, וי-ה הוא כי מ-צ באותיות א"ת ב"ש הוא י-ה, הבעל התניא אומר אדם שמחבק את המלך אפילו שיש לו עליו בגדים אבל הוא מחבק את המלך, אותו דבר התורה יש בזה הסברים אבל בתוכו נמצא הקב"ה בעצמו, ועל ידי המצווה אדם מתחבר להקב"ה להיות אחד אתו יתברך.

ואיך מגיעים באמת לאהבה, אומר השפ"א יסוד גדול בעבודה, ובספר הישר לר"ת איתא כי שורש אהבה התדמות האוהב אל הנאהב, עיין שם. ונראה להרחיב את העניין, בתורה כתוב ואהבת לרעך כמוך, לכאורה הרי כל אחד רוצה הנחה בעניין שלא צריכים לאהוב את כולם ממש, ואיך התורה יכול לצוות עלינו ואהבת לרעך כמוך, אלא אני ד', מהו שורש אהבה, אלא אומר הר"ת דע, כי האהבה תתחבר משני חלקים, אמרנו לחבר דברים הוא רק בפנימיות ולא בחיצוניות, בדברים גשמיים התופשים מקום, מובנת לנו הדביקות בקירוב מקום, והפירוד מובן לנו בריחוק מקום. אבל ברוחניים שאינם תופשים מקום כלל, אין הדביקות והפירוד מובנים בהם בקירוב מקום ובריחוק מקום שהרי אין תופשים מקום כלל, אלא השוואה הצורה ההתדמות שיש בין שני רוחניים מובנת לנו כדביקות שינוי הצורה בין שני רוחניים מובן לנו כפירוד.

כתוב בתורה אף הוא רחום אף אתה תהא רחמים, מה הוא חנון אף אתה תהא חנון, דהיינו כי הדביקות הרוחניות לא תצויר כלל בדרך אחרת אלא בהשוואת הצורה. ולפיכך ע"י זה שאנו משווים צורתנו לצורת מדותיו יתברך, אנו נמצאים דבוקים בו. וזה שאמרו מה הוא רחום וכו' כלומר, מה הוא יתברך כל מעשיו הם להשפיע ולהועיל לזולתו ולא לתועלת עצמו כלל, שהרי הוא יתברך אינו בעל חסרון שיהיה צריך להשלימו וכן אין לו ממי לקבל, אף אתה כל מעשיך יהיו להשפיע ולהועיל לזולתך, ובזה תשווה צורתך לצורת מדות הבורא יתברך שזה הדביקות.

האחד ממדות האוהב, והשני ממדות האהוב, דהיינו ראובן אוהב שמעון, אבל הוא לא אוהב אותו בגלל החיצוניות שלו אלא בגלל הפנימיות שלו, והוא אוהב אותו בגלל המידות שלו, וכפי טעם מדות האוהב יהיה תוקף אהבתו במדות הטובות אשר באוהבו. דהיינו תלוי באוהב ככל שהוא עדין יותר ומופשט יותר אז הוא אוהב בשני את הפנימיות שלו, וככל שהוא פחות מופשט הוא מחפש יותר את החיצוניות אצל השני, ועל כן ימשך אחריו כאשר ימשך המשכיל לחברת המשכילים, וכל חכם לחברת החכמים, וכל כסיל לחברת הכסילים, והנער לחברת הנערים, והזקן לחברת הזקנים. וגם כאן יש כאן בשיעור כל מיני גילאים, ואיך זה מסתדר, אלא כי לא מחפשים כאן חיצוניות אלא פנימיות ושם כולם אחד.

אמרנו אתמול שהיה אחד שמכר שעונים כשזה יצא לפני מאה חמישים שנה, ונסע למרחקים, והיה עובד שם קשה מאוד לשכנע אנשים מה זה בכלל שעון, ולמה צריכים את זה, בשנה ראשונה שנסע מכר עשרים שעונים, ולקראת שנה שניה אמר לעצמו שבטח ימכור ארבעים שעונים, וכשהגיע לשם ראה שכולם מאוכזבים מהשעון שמכר להם, ושאל אותם מה קרה, ואמרו שזה הפסיק לעבוד אחרי יום יומיים, ואמר להם שיש קפיץ בצד שצריכים להפעיל אותו כל יום מחדש וככה זה עובד, והיות שלא עשיתם את זה הפסיק לעבוד.

והיה שם כמה קבוצות בעיר, קבוצה אחד החליטו לזרוק את השעון לזבל כי זה לא שווה כלום, והם חיו בהכחשה שהבעיה אצלם, וקבוצה שנייה החליטו לתקן את זה בעצמו, ובמקום לתקן אותו שברו את זה עוד יותר שכבר לא היה שייך לתקן אותו כלל, קבוצה השלישי החליטו שיש כאן חכמה מעל הבנה והשגה שלנו, והחליטו לתת את זה למומחה שיתקן אותו.

אמר הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע שאותו דבר כל אחד צריך לעשות חשבון לעצמו באיזה קבוצה הוא נמצא, אדם שנמצא עם חברים ביחד דבר ראשון הוא צריך לדעת שלבד אי אפשר כי זה חרב על הבדים, ובהתחלה לומדים אחד מהשני מה לא לעשות ואח"כ לומדים מה כן לעשות, איפה שאתה הלכת אני לא הולך כי זה לא דרך הישר.

דע כי האהבה תתחבר משני חלקים, לך יש מידות שאתה אוהב ולי יש מידות שאני אוהב, אם שתי המידות האלו תואמים אז אנחנו יכולים להיות אחד בנושא הזה, אבל אם אנחנו לא תואמים במשהו אחד אז שם אנחנו לא כ"כ אחד, ועתה אפרש מדות האהב ואומר, כי מדות האהב הן השכל הטוב והנפש הזכה הצחה, וכשיהיה באהבה קצת מאלו המידות יהיה נמשך לאהוב לכל איש אשר נמצא בו כמידות האלה, בעבור כי כל מין יסור אל מינו וירחק מהפכו. ובעבור זה ימשך כל איש בעל שכל טוב ונפש נקיה לאהבת הקל, בעבור כי הבורא הן בו המידות הישירות והטובות הכלליות האמתיות, ועל כן כשימשך האדם לעבודתו היא לאות כי יש בו ממידות הבורא יתברך. א"כ כשאדם מחפש עבודתו יתברך הוא מחפש פנימיות, כי אצל הקב"ה אין חיצוניות ורק משתמש להגיע למידות הקב"ה.

היינו קבוצת חברים, אח שלי הרה"צ רבי יצחק אייזיק זצ"ל, רבי יענקעל בערקאוויטש ז"ל, רבי יהושע מרגלית ז"ל, וכולם נהרגו בתאונת דרכים, באתי אז לר' אשר לשאול מה עושים הלאה, ענה לי ר' אשר אל תבטחו בנדיבים, אל תחיה בחיצוניות שלהם אלא אשרי שקל יעקב בעזרו שברו על ד' אלקיו. אם אדם חי חיצוניות, ברגע שזה נעלם אז גם הפנימיות שקבלת לא יהיה לך, וברגע שאתה חי פנימיות זה נשאר לנצח ואף אחד לא יכול לקחת לך את זה.

ולכן כאשר קדשנו הקב"ה במצותיו ומדותיו, ומתדמין במעשינו ומדותינו אל מידות הבורא יתברך שמו ולמעשיו, בזה יש לנו דביקות בו יתברך. ישראל ואורייתא קוב"ה חד הוא, דהיינו שיש ג' אהבות אהבת הקב"ה אהבת התורה ואהבת ישראל והכל אחד, אבל כל אחד בלי השני אי אפשר, כי עיקר שהקב"ה רוצה הוא שתגיע לאהבת הקב"ה, אבל היות שזה נעלם אבל על ידי התורה אדם יכול להגיע לאהבת הקב"ה, כי אהבת ישראל בלי אהבת הקב"ה זה כלום, וזה כמו דור הפלגה שאהבו זה את זה בלי פנימיות היה נעים לשוחח ביחד, אהבת התורה בלי הקב"ה הוא אהבת החכמה וזה דור המבול, וכשיש שלושתם ביחד ואתה יכול לסבול כל אחד ולעמוד בלחץ של התורה וזה הכל כי אתה מחפש את אהבה של הקב"ה זהו אהבה עם פנימיות.

איתא **בתומר דבורה** עיקר כניסת האדם אל סוד החסד הוא לאהוב את ד' תכלית אהבה שלא ניח עבודתו לשום סיבה מפני שאין דבר נאהב אצלו כלל לערך אהבתו יתברך, ולזה יתקן תחילה צרכי עבודתו ואחר כך המותר יהיה לשאר הצרכים, ותהיה האהבה הזאת תקועה בלבו בין יקבל טובות מאת הקדוש ברוך הוא, כי טוב ד' לכל, ובין יקבל יסורין ותוכחות יחשבם לאהבה לו, כדכתיב נאמנים פצעי אוהב. השאלה מה הסתכלות שלך, ומה אתה מחפש בקשר הזה.

כמו שאמרו הדבק במידותיו, ולכן נקראת מצוה, על שם החיבור ודביקות, וכמו שכתוב לוי חן הם. איתא **במאור עינים** כנודע שלכך נקרא המצוה מצוה, על שם הדביקות, שמדבק האדם חלק האלקי השוכן בקרבו אל הכלל אין סוף ב"ה, מלשון צוותא. **הבעל התניא** אומר על זה מין במינו חוזר וניעור, מין בשאינו מין בטל, אבל מין במינו חוזר וניעור.

ובקדושת לוי איתא: והנה לשון מצוה פירושו לשון חיבור כנודע, לשון צוותא חדא, וזהו פירוש כל העושה מצוה כמאמרה כפירושה של מצוה, שמתחבר עצמו על ידי כן להבורא יתברך שמו. **ובעבודת ישראל** איתא: ששכר מצוה מצוה, רצה לומר כי מצוה הוא מלשון

צוותא חדא, ורצה לומר ששכר מצוה היא המצוה עצמה, מה שמתדבק על ידי מעשה המצוה להבורא יתברך שמו.

והיא בחינת אהבת חסד מה שזיכה אותנו הקב"ה במצותיו. הבעל התניא אומר אדם שנותן מעצמו זהו מסירות נפש ממש, כי אנשים אוהבים לאגור לעצמו כמה שיותר ולתת לשני זה מאוד קשה, א"כ אחד שבאמת נותן לשני חסד, זהו מסירות נפש.

שמעתי סיפור על הרב פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר, כידוע הוא היה חולה מאוד בשנים אחרונות ועכ"ז נסע בכוחות אחרונות לחוץ לארץ לאסוף כסף לישיבה. פעם באו קבוצה בחורים מחוץ לארץ ורצו להיכנס לראש ישיבה זקן לבקש ברכה, בחוץ לארץ לא היה לו זמן לקבל אותם, והכניסו אותם, והם חיכו מה יהיה כאן, פתאום הראש ישיבה שואל אותם הלא היה לפני כמה שנים שואה והלכו מזה שש מיליון יהודים מה זה אומר לכם ומה אתם לומדים מזה? היה כמה שאמרו שצריכים ללמוד שאסור לומר כוחי ועוצם ידי ולחיות בטבע, אלא שצריכים לדעת שהכל הקב"ה מנהל אותו. והראש ישיבה אמר שזה לא הטעם.

אלא אמר כשהגיעו לאושוויץ כולם נכנסו לעשות מקלחת והחליפו את הבגדים לבגדי אסירים, ושלחו אותם לגיטו. ונתנו לכל שישה איש סמיכה אחד, תתארו לכם מה כולם יעשו אז, להשאיר את זה לעצמו אבל הרי יש עוד חמישה איש שאין להם, ולתת את זה לשני מה יהיה אתי, הרי כ"כ קר כאן, בסופו של דבר חילקו את הסמיכה לשישה חלקים ונשאר לכל אחד חלק קטן מאוד. וזה יהודי נכון שבחיזונית זה לא מתאים לי והוא עוד מפריע לי, אבל להתנתק ממנו זה יזיק לי הרבה יותר, וברגע שנתת לשני מעצמך זה מחמם הרבה יותר מלהיות בסמיכה לגמרי מכוסה עד הסוף.

והיא בחינת אהבת חסד מה שזיכה אותנו הקב"ה במצותיו. הקב"ה נתן לנו דרך איך להיות אחד אתו יתברך. כמו שאמרו רצה הקב"ה לזכות את בני ישראל הרבה להם תורה ומצות, אדם מצד אחד הוא גשמי ומצד שני הוא רוחני, לפיכך הקב"ה מזכך אותנו מהגשמיות כדי להגיע לרוחניות, וזה על ידי מצות אדם יכול להגיע לזיכוך, שעל ידי זה מזדככין מעשיהם להתדמות אל הבורא, ותר"ג מצות מזככין רמ"ח ושס"ה שבאדם, ובזה זוכין לאהבת ד'.

ועכשיו לא קשה מה שהקשינו איך שייך להגיע לאהבת הבורא, אלא איתא **בעבודת הקודש** ואמנם נתקן ונעשה בדמות זה, להורות שאם יזכה לטהר אחד מאיבריו ולהשלימו במצות התלויות בו, יהיה האבר ההוא כדמיון מרכבה וכסא כבוד לדבר ההוא העליון הפנימי הנקרא בשם זה, אם עין ד', אם יד ד', אם רגל רגל ד', וכן שאר האיברים, ויש לחכמי האמת סימן לזה, אמרו אבר מחזיק אבר, כי האדם השלם המשלים עצמו לקונו המתוקן במעשיו ובתורתו וטהרת איבריו, הנה משלים ומתקן ומעמיד את כל איבריו לדמות בנין האדם הגדול אשר הוא מתוקן בדמותו.

וזהו בנין בית המקדש בימיו, ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד, על ידי שהוא מתחבר להקב"ה עם הפנימיות, יהודי אף פעם לא לבד.

וזה נקרא אהבת ד', אני לא יכול לצוות עליך שאתה תאהב אותי, אבל אני יכול ללמד אותך איך אוהבים אותי, ולעבדו בכל לבבכם, ע"י שאתם מתחילים לעבוד את הקב"ה תחפש את הנקודה שמקשר אותך להקב"ה, ואז תמצאו איפה אתם שווים אתה והקב"ה, ואז יהיה מצב לאהוב את הקב"ה.

וכן בחורים שנמצאים בישיבה יש שאלה תמיד האם הוא אוהב אותי או לא, אבל השאלה מה אתה מחפש, האם אתה מחפש מישהו לדבר אתו לשון הרע ובגלל זה הוא חייב לאהוב אותך, אולי אפשר למצוא כזה חבר אבל בטלה דבר בטלה אהבה, אבל העיקר הוא אהבה

שאינה תלויה בדבר, כמו אהבת דוד ויונתן, ור' אשר היה מסביר שבעצם היה להם אינטרס כי צריכים את שלא לשמה שיחבר אותם, אבל אח"כ צריכים להגיע לשמה לדעת שיש משהו פנימי שמחבר בינינו. ישראל ר"ת יש שישים ריבוא אותיות לתורה, א"כ כל אות בעצם נפרד מהשני אבל העיקר הוא שיתחברו אחד עם השני, וברגע שאנחנו באחדות עם הקב"ה אין שם פירוד, אבל היות שאנחנו בעולם הפירוד והגשמי ממילא יש לנו לפני זה מצב של שלא לשמה, אבל מתוך שלא לשמה בא לשמה.

אותו דבר אדם צריך לחפש בשני במה אנחנו שווים ואז יהיה מצב של חברים, ובזה שאנחנו לא שווים זה בטוח, כי כשם שאין פרצופיהם שוות כך אין דעותיהם שוות, אלא צריכים לחפש מה מחבר בינינו, יש אנשים שאוהבים את השני בגלל החיצוניות, ויש אנשים שאוהבים את השני בגלל הפנימיות שלו, אנחנו צריכים לעשות כמו עכביש שהוא מסתובב הולך וחוזר עד שמחבר בין שתי פינות.

דהיינו כשאני בא לחבר בהתחלה אנחנו מבינים אחד את השני, ופתאום מגיעים למצב שלא מבינים אחד את השני, אז צריכים לעבור למצב טבעי ולהתחבר איפה שמבינים ולא להתעקש שם איפה שזה לא מובן, וברגע שאדם הולך עם מהלך כזאת השני יהיה מוכן לשנות את החשיבה שלו בשבילי, כי היות שאני כ"כ אחד אתו אז הוא מוכן להכל ואז לא יהיה מצב שאנחנו לא מבינים אחד את השני, כי הוא לא רוצה לאבד את זה, נכון בהתחלה זה לא אמיתי אבל היה לי כדאי בשביל שאח"כ הוא יהיה מוכן לשנות כיוון ואז יתחזק את הקשר בינינו. וזה ואהבת לרעך כמוך אני ד', למה אתה אוהב את השני, כי הוא מעריך אותך, ואיך אפשר לאהוב את השני, כמוך, הבעיה שאתה לא מעריך את עצמך, אדם צריך לדעת שגם אם לפעמים משהו זה לא בדיוק כמו שהיה היה רוצה שיהיה, אבל הוא לא נהיה אם זה אויס מענטש, א"כ ברגע שאדם אוהב את עצמו כי אני ד' כי יש לו פנימיות אז יגיע לאהוב כולם, וברגע שנחפש את הפנימיות יותר אז שום דבר לא יחסר לנו.

שיעור ב'

יום ב' יג' אב

איתא בשפ"א (תרל"ח) בפסוק ועתה ישראל מה ד' כו' שואל כו' כי אם ליראה, ובגמרא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. לפי הדרך של הפרי הארץ והשפ"א זהו בעצם תמצית של כל הדרך, שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים.

הייתי אצל ר' אשר הרבה פעמים אבל פעם ראשונה שפתחתי את המוח היה, ששמעתי ששואלים את ר' אשר שכתוב בפרי הארץ שאין שום אפשרות התחלת אפס קצהו של עבודתו יתברך אם לא באמונתו אמונת אומן, פירוש שמיעוט נקודת אמונתו בו יתברך גם כן מאתו יתברך, דהיינו אפילו אמונה שיש לי בהקב"ה הוא ג"כ מאת הקב"ה.

אבל לכאורה מצד אחד כתוב הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שזה אדם בעצמו עושה, ומצד שני כתוב ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, ומשמע לכאורה שעל כל דבר כולל יראת שמים חייבים עזר אלקי, א"כ האם חייבים עזר אלקי או שלא, אלא מסביר שאיתערותא דלתתא זה אדם כן עושה כדי שיוכל לחול עליו איתערותא דלעילא, ואת זה אדם כן עושה.

שאלו את ר' אשר מהו הכוונה איתערותא דלתתא, הלא אמרו לפני זה שאפילו את אמונה הקב"ה נותן לאדם, א"כ מה אדם יכול לתת כבר, ומצד שני הלא כתוב חוץ מיראת שמים שאת זה אדם נותן לכאורה? ענה ר' אשר גארנישט. אבל לכאורה איתערותא דלתתא נקרא שאתה עושה משהו ומהו הכוונה גארנישט. והסביר ר' אשר את הכרה שאדם נותן שהוא גארנישט ומוכן להיכנע שהקב"ה עושה הכל והוא כלום, אז יקבל הכל, אבל אדם שחי שעושה משהו אין איפה שיחול אמונה עליך, אחוז הקטן שאתה מחזיק לעצמך שם אי אפשר להכניס את הקב"ה, וככל שאדם מסלק את עצמו שהוא לא עושה כלום ורק הקב"ה עושה זה האיתערותא דלתתא שאדם יכול לתת בכדי שיכול לחול עליו איתערותא דלעילא.

א"כ מהו הכוונה כי אם ליראה האם זה אדם כן יכול לעשות, אלא הביאור הוא שאדם צריך לדעת שבעצם מצד עצמו הוא עוד לא במצב של יראה ואם הוא כן שם הקב"ה הוא זה שנותן לו את זה, וכן לא תגנוב בעצם אדם מצד עצמו היה גונב ואם הוא לא עושה אותו זה הקב"ה ששומר עליו שלא יגנוב, וכן כל מצוה שאדם עושה הוא צריך לדעת שלא הוא עושה אלא הקב"ה עושה אותו, ואז הקב"ה יעזור לו לעשותו, א"כ בטוח שכל דבר הקב"ה עושה ואין בזה שום ספק, אלא עבודת האדם הוא להכיר שהוא באמת עושה אותו ולא אני, וככל שאדם חי שהקב"ה עושה הוא יעזור לו יותר לעשות, ולא אנחנו ככל שאדם רואה שאני לא אז רואה שהוא כן, וזה אלול, לראות עד כמה אני לא ואז אני מגיע להכרה שהוא כן.

וזה מה שכתוב בשולחן ערוך סימן א' בהג"ה: שויתי ד' לנגדי תמיד, הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כשיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, כשיושבים לבד עושים דברים בחופשיות מאשר כשיושבים לפני המלך אז הכל משהו אחר לגמרי, ולא דבורו גם הדיבור הוא משהו אחר כשאדם לבד בבית ואם הוא לפני המלך, וגם הרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, פעם לא היה קול הלשון הייתי יכול לדבר חופשי היום צריכים לחשוב מה אומרים ומה לא אומרים, אדם שמדבר לפני המלך הדיבור והרחבת פיו הוא משהו אחר כשמדבר לבד לעצמו בבית, כדבורו במושב המלך.

כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו כמו שנאמר אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ד', מיד גיע אליו היראה וההכנעה בפחד השם יתברך ובשתו ממנו תמיד.

דהיינו שיש שתי סוגי יראה. דבר ראשון משכל העיוני מבשרי אחזה אלקי ההסתכלות משכל עמוק יותר שיש כאן מלך וזה הכל מביא אותי לידי יראה, אבל יש יראה שאנשים אפילו שנמצאים בחדר לבד הם שומעים שצועקים עליהם, אבל השאלה האם אתה שולט על זה או שזה שולט עליך, אם אתה שולט עליהם זה מביא אותך לתועלת בעבודת השם, אבל אם לא זה בעיה, וצריכים למצוא את הדרך האמצעי בכל דבר.

מספרים בשואה היה משפחה הורים ושתי ילדים, בתחילת המלחמה לקחו את ההורים והרגו אותם, ונשאר אחות גדולה ואח קטן, והיא לקחה אחריות עליו, אחרי זמן מה לקחו גם אותם ברכבות, כשעלו היה בלגן והוא איבד את הנעל שלו, וכל הדרך היא הטיפה מוסר לאח הקטן למה אבדת את הנעל שלך מאיפה קבלת כזה חינוך למה אתה לא יכול לשמור על עצמך ומאיפה יהיה לך עכשיו נעל.

בסוף הרגו אותו והיא נשארה בחיים. אבל כל החיים היא הצטערה על מה שהיה שזה היה המילים אחרונות שלה אליו. וקיבלה על עצמה לא להגיד לאף אחד משהו לא טוב כי אולי זה המילים אחרונות שלך אליו. זה נקרא ישוב היום שמא תמות מחר.

כל התורה הוא שויתי ד' לנגדי תמיד, צריכים כל הזמן לדעת שהקב"ה אתנו. הקב"ה ברא את העולם עם מחיצות ועם עשרה מאמרות, והלא במאמר אחד היה יכול להיבראות אותו, אלא כדי לתת שכר טוב לצדיקים ולפרוע לרשעים. אם לא היה כאלו עשרה מאמרות לא היה לנו עבודה כלל והיה ברור לכל שיש בורא ומנהיג לבירה, עכשיו עבודה שלנו הוא לקלף את המחיצות ואז אדם יראה שהוא לא לבד אלא עם הקב"ה, יהודי הוא חלק אלקי ממעל ממש, ובכל דבר יש חיות מאת הקב"ה, כי ואתה מחיה את כולם, וכדי להגיע להקב"ה קבלנו את התורה ודרכו אדם יכול להתקרב ולהגיע להקב"ה.

אדם נמצא בעולם שהוא מלשון נעלם, וקבלנו את התורה ומצות, וגם לקום בבוקר הקב"ה נותן את זה עם סיבות, לפעמים אני קם בבוקר והשני לא קם, ועבודה שלי הוא לדעת כי עוני גרמו לו, דהיינו בעצם היות שאני לא שמעתי את הקב"ה שבעצם מצד עצמי אני לא יכול לקום בבוקר ורק הקב"ה נותן לי כוח לקום, אזי השני לא קם כדי שאני ישמע מזה את הקב"ה שאני חייב על כל דבר עזר אלקי, ומוסכן שהוא לא קם כדי לעורר אותי שגם אני צריך רחמים, ואחד שחי ככה מעורר רחמים על כל העולם.

דהיינו בכל דבר אדם חייב לראות שהקב"ה עושה את זה, ובשביל זה נתן לנו את התורה, אבל אל תיקח את התורה לגדלות שלך, כי אם ליראה לקחת את התורה ודרכו לעזוב את החיצוניות ולהגיע לפנימיות, הפוך בה והפוך דכולא בה שאין לך מידה טובה הימנה, אומר **הזידטשובער רבי** הימנה התורה נותנת לאדם לדעת שמצד עצמך אין לך שום דבר ואם יש לך משהו הקב"ה נותן לך את זה. ואת זה הקב"ה מבקש מאדם לדעת שכל דבר מגיע מאת הקב"ה.

בפסוק ועתה ישראל מה ד' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה. יראה יש לו שתי פירושים, או פחד, או לראות, ר' אשר היה אומר אדם אכנך ולא ידעתך הנך אחד בכל הדמיונות וישווך לפי מעשיך, ברגע שאדם רואה איזה חסד הקב"ה עושה איתו כל היום מגיע ממילא ליראת שמים, ויש כמה סוגי יראת שמים, או יראת העונש, אבל אז הוא מנסה כל הזמן רק לברוח מהקב"ה העיקר לא לקבל עונש, או יראת בושת וגם אז הוא מנסה לברוח, ויש אחד שיש לו יראת שמים דהיינו שמכיר שיש בכל דבר מנהיג לבירה, ואז הוא מנסה כל הזמן ח"ו

לא להתנתק מהקשר להקב"ה, ומה דסני לך לחברך מה שמפריע לך להתחבר להקב"ה, לא תעביד אתה מתרחק מזה, ואידך פירושא זיל גמור ואז כל מצות עשה אדם עושה כדי להתקרב להקב"ה, וכל מצות לא תעשה הוא כדי לראות את השפל שלי שאל תאמר אי אפשר בשר חזיר אלא התורה לא נותנת לעשות אותו.

ובגמרא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. וכי לא ידענו כי הכל בידי שמים. ר' אשר היה אומר כולם יודעים שיש הקב"ה בעולם, אלא שיש סתם לומר געפלאפעלט און אמונה, ויש לחיות עם הקב"ה, לדבר כולם יודעים, אבל עבודה הוא לחיות עם יראת שמים. **אבל ביאור הענין, כי כל עבודת האדם גם כן הכל בידי שמים, א"כ מה נשאר לאדם לעשות, אלא אך הנקודה קטנה שיש לאדם בעבודת הבורא יתברך, היא יראת שמים.** לאדם נשאר רק להכיר שהקב"ה נותן לו כל דבר. ואיך אדם מגיע לזה לראות שכל דבר זה הקב"ה?

וע"ז אמר ר' אשר על ידי שאדם רואה שהוא כלום, וע"י שהוא רואה שהוא לא יכול אז מגיע להכרה לראות שהקב"ה הוא כן יכול. וזה עבודה האדם לראות בכל דבר שהוא לא יכול ורק הקב"ה הוא יכול. מי אנכי שאזכה להתפלל לפני הקב"ה, אדם הולך להתפלל הוא חייב להגיד מי אנכי שאזכה, וכן בכל דבר שאדם עושה צריך לומר כן. וכן מסופר על הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע לפני כל דבר היה אמר מה לך לרשע לספר חוקי, א"כ בעצם הוא רשע ואם הוא לא כן זה הקב"ה שמקרב אותנו. אשר בחר בנו מכל העמים, הקב"ה נותן התורה ולעסוק בדברי תורה, העסק שלנו בתורה הוא לראות את השפל שלנו ואת גדלות הבורא.

ועל זה אמרו פתחו לי כחודה של מחט, ומה זה חודה של מחט, וזה שער הקטן הוא בידי האדם, שאדם מחליט שהוא לא עושה שום דבר אלא הקב"ה, וכל המצות ומעשים טובים והשגות האדם אדם יקבל אותו על ידי יראת שמים שהוא נותן, הכל בא על ידי יראת שמים. ואקח את אביכם מעבר הנהר, אדם צריך להגיע להכרה שמצד עצמו הוא כלום, רק ואקח את אביכם, כמו שהקב"ה החליט מכל מיליוני גויים לקחת אברהם אבינו ולעשות ממנו עם ישראל, אותו דבר הקב"ה לוקח אותך כל בוקר אליו, מודה אני לפניך שהחזרת בי נשמתו בחמלה רבה אמנותך כל יום אדם צריך להוסיף עוד נקודה באמונה ועוד נקודה באמונה.

היה אחד שהיה לו ראש גאון, ניגש אליו ר' אשר ואמר לו: למה אתה מתגאה עם הראש שלך שאתה גאון, אם הקב"ה היה שם את הראש הזה מעל ראש של כלב היה לנו כלב גאון, ובמה אתה מתגאה. וזה יראת שמים לראות שמצד עצמו אין לו כלום והכל מאת הקב"ה. וברגע שאדם חי ככה הוא מקבל כוחות אין סופיים ושמחה אין סופיים ושלוש, עוז וחדווה במקומו.

והיא מרגניתא דלית ליה טימי, אתה מגיע למקום שיש שם יהלומים, דהיינו שיש לך מרגלית שאין לה שומא וערך, ואז כל עבודה שאתה עושה הוא כלום לעומת הקב"ה. הצמח צדק משתמש עם לשון שמה שאתה עושה הוא אפילו לא כטיפה מן היס, כי טיפה אפשר עוד לספור ואת הקב"ה לא. א"כ הקב"ה עושה כל דבר, ועבודת האדם בעצם הוא לחשוב יותר שהוא לא עושה ואח"כ מה שהוא כן עושה לדעת שזה מגיע מאת הקב"ה. אבל לכאורה אדם יכול לחשוב אולי אני ישב בבית ולא לעשות כלום כי ממילא הקב"ה עושה כל דבר, אבל התשובה הוא שלא, כי אדם צריך כן לעשות ולדעת שלא הוא עושה אלא הקב"ה עושה והוא מוביל אותך לעשות.

ועל זה נאמר יראת ד' היא אוצרו. כבר אמרנו שיש דרגות בהתחלה יש יראת עונש, ואח"כ יראת בוש, ואח"כ וזה העיקר יראת שמים, והצדיק אמת מגיע למצב שהוא מופעל על ידי סיבות, כי הוא לא נותן לעצמו ללכת למקום ששם מתנתקים מהקב"ה. היה יהודי שהיה מתכתב עם ר' אשר הרבה שנים מחו"ל, יום אחד הגיע לארץ ורצה לראות אותו. בדיוק כשהגיע יצא ר' אשר לתפילה, ובדרך אמר לו בתוך האוון שזה אני שמתכתב אתך כבר כמה

שנים, ור' אשר הסתובב והסתכל עליו ומיד המשיך הלאה. והיהודי הזה אמר שלמד מזה שאדם צריך ללכת עם סיבות כל הזמן.

שאלו אותו מה זה תפילה, ואמר להחזיר כל דבר להקב"ה, וכמו שאמר **הקדושת לוי** על ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה. שואל **הרמב"ן** איך הוא ירד לשם, הרי הקב"ה אמר לו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, אלא אומר הקדושת לוי שאברהם היה חי כמו אדם הראשון לפני החטא עם סיבות, א"כ על ידי סיבה שאמר לו לעזוב את ארצו וככה הגיע לארץ ישראל, אבל עכשיו פתאום הקב"ה עשה לו ויהי רעב בארץ א"כ ראה שם את הסיבה לרדת מצרימה, כי אדם חייב להאמין שאף אחד לא עושה כאן שום דבר אלא הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וזה יראת שמים לשמוע את הסיבות בכל דבר.

וברגע שאדם חי עם יראת שמים יש לו כוח גרעיני עצום, אדם לא יחשוב שיהיה לו שקט יום אחד, והוא כל הזמן נמצא בתנועה לחפש ולראות את הקב"ה, ואין חופש בכלל ואין כזה דבר לחיות כמה דקות בלי הקב"ה, ואדם צריך לחיות עם הקב"ה כגמל עלי אמו, ברגע שהתינוק מרגיש שהאימא לא בשטח הוא מתחיל לבכות, אותו דבר אדם צריך להרגיש את החסר אונים שלו, וכמה שיותר שאדם חי עם החסר אונים שלו הוא יראה יותר את הקב"ה. ולהגיע לזה צריכים יראת שמים, דהיינו הקב"ה נותן לך כל דבר ולא יחסר לך שום דבר, והוא ייתן לך מאוצר שלו הכל מה שאתה צריך, והוא צריך ממך דבר אחד שתיידע שהוא עושה כל דבר ואתה לא עושה שום דבר.

יראת שמים הוא מפתחות החיצוניות, וכמו אדם שצריך להיכנס לבית אם אין לו מפתח הוא לא יכול להיכנס הביתה, אותו דבר אדם יכול ללמוד תורה ולעשות מצות ומעשים טובים, אבל אם אין לו יראה לדעת שלא הוא עושה אלא הקב"ה עושה אז אין לו מפתחות להיכנס, דהיינו יש לו את כל הבית אצלו אבל אין לו מפתחות להיכנס, יש לו תורה ומצות אבל אין לו יראת שמים, יש לו יידע והוא חמור נושא ספרים, אבל את החיבור שאפשר לקבל על ידי התורה אין לו, וזה נקרא שיראת שמים הוא מפתחות החיצוניות.

וחז"ל אמרו אל תיקרי מה אלא מאה, ודרשו מזה מאה ברכות. ברחוב יש פסי האטה, שזה מראה לרכבים לנסוע לאט ולא לרוץ, ואפשר לומר שזה סיבות, אבל יש חכמים שעוקפים את פסי האטה. אחד מהם הוא מאה ברכות, שאדם צריך ליטול ידיים ולעשות ברכה, ולהתיישב ולאכול, ולעשות ברכה לפני אכילה, ואחרי אכילה ברכת המזון, וכן הלאה.

כ"ק אדמו"ר מפניסק קארלין זצ"ל לפני שהוא נהיה רבי הוא היה רבי בחיידר ערלוי, כידוע היה אפשר לראות אותו הולך כל יום לחיידר עם תיק, והיה לו בתוכו מגבת מלחייה סכין מזלג צלחת, והיה אוכל עם כובע כפי שנזכר בהלכה. דהיינו אפשר להסתכל על הברכות כמו יראת העונש, ויש אנשים שמרוב שאין להם כוח לברך הם לא נוטלים ידיים כל השבוע, והעיקר שיהיה כשר פרווה מזונות.

אבל מי שחי את הקב"ה כל הזמן אז כל פעם שעושים ברכה זה זכות להתקרב להקב"ה, אדם לפני שעושים ברכה צריכים לשבת, פעם אחד נסעתי למקום רחוק מאוד, והייתי מאוד צמא ורציתי לשתות מים, ועשיתי את הברכה בעמידה, אמר לי אז אחד מהנוכחים שלא עושים ברכה בעמידה. דהיינו צריכים לכוון עם כל הכוונות, יש כוונה לברוך ולאתה וכן הלאה, והכל להמשיך שפע מברכה עליונה, והכל הקב"ה נותן לך כדי שאתה תראה שזה לא אתה אלא הוא, מה ד' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, וככל שאדם אומר ברכות אז מגלה שזה הקב"ה.

והענין, כי מה הוא היפוך ממאה, שמאה הוא כל השלימות מהתחלה עד הסוף, ובאמת על ידי הביטול להשם יתברך שהוא בחינת מה הנ"ל, על ידי שאדם אומר את המאה ברכות

מגיע לבחינת מה שהוא ביטול והכנעה להשם יתברך, על ידי זה יכולין לבוא לאחדות, והוא המשכת הא' שהוא רמז לאחדות, וממילא נפתח מקור הברכות.

וזה החכמה, שנאמר הן יראת ד' היא חכמה, בשביל להגיע לכוח מה, ככל שאדם חי יותר שזה לא אתה אלא הקב"ה אז אתה נהיה אחד עם הקב"ה, שעיקר החכמה להבין כי כוח כל הברואים מהבורא יתברך, וממילא על ידי הביטול אליו יתברך יכולין להפיק רצון מד'. בטל רצונך מפני רצונו. הקב"ה מתגלה דרכך. הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ברגע שאדם חי יראת שמים, ר' אשר היה אומר אני אחד עם הקב"ה, וממילא מה אני בורא אף אתה בורא, ואז אתה לא בידי שמים אלא אתה השמים בעצמו.

וחכמה זו היא שניתן לבני ישראל. נתנו את זה רק לבני ישראל, ואתה מה ד' אלקיך שואל מעמד דייקא לבני ישראל, להקב"ה לא חסר שום דבר בבריאה ויש לו הכל, רק דבר אחד הוא מבקש מאדם שיהיה לו יראת שמים, ועל זה נאמר כוח מעשיו הגיד לעמו, שאין שום אומה יכולין להשיג יראה הנ"ל רק בני ישראל, וזה שנאמר שואל מעמד דייקא.

איתא בתניא (פרק מג): אך היראה עילאה, נמשכת מפנימית האלהות שבתוך העולמות, עליה אמרו אם אין חכמה אין יראה, דחכמה היא כ"ח מ"ה, והחכמה מאין תמצא, ואיזהו חכם הרואה את הנולד, פירוש, שרואה כל דבר איך נולד ונתהוה מאין ליש בדבר ד' ורוח פיו יתברך, כמו שכתוב וברוח פיו כל צבאם, ואי לזאת הרי השמים והארץ וכל צבאם בטלים במציאות ממש בדבר ד' ורוח פיו וכלא ממש חשיבי, וזה שאמר הכתוב הן יראת ד' היא חכמה.

הרבי אלימלך זי"ע אומר שהמלך רוצה לתת לך רק אדם צריך להביא כלי לקבל את ההשפעות, וזה נקרא מה ד' אלקיך שואל, הקב"ה מלווה לך כלי שתוכלו לקבל את השפעות שיוורד משמים לאדם.

שיעור ג'

יום ג' יד' אב

איתא בשפ"א (תרמ"ט) **במצות ברכת המזון, ואכלת ושבעת וברכת כו'**. אנחנו מדברים במשך השנה הרבה על פנימי וחיצוני, בכל דבר יש פנימי וחיצוני, וגם בתורה יש פנימי וחיצוני, וגם באדם שאתה פוגש יש פנימי וחיצוני, וכן באותיות התורה ותפילה יש פנימי וחיצוני, אבל הדרך להגיע לפנימי הוא רק על ידי החיצוני לפני זה, מתוך שלא לשמה בא לשמה, ובכל מקום שאנחנו רק הולכים בכל דרכיך דעהו יש חיצוני ופנימי.

היום אנחנו הולכים לדבר על אוכל של האדם, שגם בזה יש חיצוני ופנימי, איתא **בעבודת ישראל** הנה הצדיק הקדוש מהו' משולם זיסל מאניפאלי אמר כשהאדם אוכל בתאווה לפי דמיונו שא"א לחיות בלא אכילה ושתיה בוודאי מן הנמנע שירים ניוצי הקדושה שבתוך המאכל למעלה. רק אם האדם חכם ומשכיל על דבר ואומר בלבו הלא בוודאי אם הבוב"ה רצה שנחיה בלי אכילה בוודאי היה אפשר להתקיים כמו עתה. אלא שהבורא ב"ה רצונו להחיות נפש כל חי ע"י אכילה, א"כ זה חלק מעבודת השם, וכמו שיש עבודה בתורה כן יש עבודת אכילה, ועי"ז אני מוכרח לאכול בקדושה וטהרה שאני עושה רצונו בזה, וברגע שאדם חושב אמרתי ונעשה רצוני וברגע שיודע שיש כאן דבר רוחני ועם אמונה הזאת שהקב"ה נמצא בכל דבר, ואז יש בכוח אדם להרים ניצוצות קדושה לשורשם.

כידוע הרה"ק רבי זושא זי"ע אף פעם לא ביקש אוכל מאף אחד, רק היה צועק זושא איז הונגערט. והכוונה בזה הוא שכתוב בפסוק בבואכם אל הארץ דהיינו אל הארציות ותדעו נאמנה אשר אני מביא אתכם שמה, ואיך אני מביא אותך לארציות, ע"י שאדם נהיה רעב ואז הוא חייב לאכול אז הוא מגיע לארציות, כי אני הבאתי אותך לזה שהרעבון והצמאון מאת השי"ת והשביעה ג"כ מאתו.

ר' אשר כותב אם אדם כל דבר שרואה על השולחן הוא מיד אוכל אותו, זהו עבודה זרה, כי אדם צריך לשבת לאכול ולהכין את עצמו לפני זה, להכין מלח, כ"ק מוח"ז מביא לה ז"ל היה אומר סומך, ר"ת סכין מזלג כף, וצריכים מים ראשונים ומים אחרונים, כל הצדיקים הכניסו עבודה בעת אכילה, בפרט היום צריכים מאוד להיזהר כי היום יש מלא אוכל של שטיות וסתם אוכל שלא משביע כלל, והיום אנשים לא שמים לב שאוכלים ולפני שחושבים כבר גמרו ועוד נשארים רעבים, והעיקר הוא לחשוב לפני זה מה הולכים לעשות, ואז אדם מתחבר לפנימיות של האוכל, ואז ברגע שאדם חי עם פנימיות אז אוכל קמעה ומתברך במאה, והעיקר שנהיה שובע מאוד.

והעיקר בשעת שאוכלים לא לעשות דברים אחרים אלא לעסוק בדברים רוחניים, או להקשיב לשיעורי תורה בשעת אכילה, מספרים על צדיקים שלא היו בולעים את האוכל עד שלעסו שלושים וחמש פעמים, אולי אתם תעשו כן חמשה פעמים וגם זה הרבה, היום נותנים ביס ומיד בולעים, וזה מביא מחלות ח"ו, והעיקר מה שהשפ"א מחדש לנו הוא שבאכילה ושתיה יש פנימיות ולא רק חיצוניות, ואיך מגיעים לפנימיות, כי בכל דבר יש טוב ורע, הטוב הוא בפנימיות ורע הוא בחיצוניות, ואפילו יוחנן כהן גדול נהיה צדוקי בגיל שמונים, האר"י הק' כותב שיש יהודים צדיקים גדולים אבל באכילה הם שוכחים את עצמם, ומביא בספרו הרבה תיקונים על שעת אכילה, שעת אכילה שעת קרב שעת מלחמה, אדם עלול לאבד את המטרה שנתנו לך לאכול, והעיקר הוא לזכור את המטרה שקבלנו את האוכל, ואז אתה עוד עלול להעלות ניצוצי קדושה שיש, ואז אתה מתחבר לאכול.

פעם אחד הגיעו חסיד אחד לרבו הרה"ק מצאנו זי"ע וחיכה בתור שלושה ימים כדי להיכנס, וכשנכנס שאל אותו רבו האם אכלת משהו, ענה החסיד לא באתי בשביל לאכול באתי לרוחניות, ענה הדברי חיים שגם הנשמה הגיע לעולם בשביל רוחניות אבל חייבים לתת לה לאכול ואם לא היא תברח למעלה. דהיינו הנשמה הגיעה לעולם כדי לחפש רוחניות בתוך האוכל, וזה ומפליא לעשות.

א"כ אדם שהולך לאכול יש כאן שתי פעולות סור מרע ועשה טוב, סור מרע זה הולך על הכשרים שאתה קונה, והרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע היה אומר שזה הולך עם איזה כסף קנית את האוכל שאתה הולך לאכול, כי גם זה משפיע, וגם שיהיה בטהרה, וגם איך הולכים וצריכים להיות עם לבוש כשאוכלים, ואח"כ יש עשה טוב להגיד ברכות לפני אכילה ואחרי אכילה כמו שצריך להיות.

בפסוק אחד כתוב ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך, ובפסוק אחר כתוב ואכלת ושבעת השמרו כו'. שואל השפ"א מה הקשר בין שתי הפסוקים הללו? אלא מביא רש"י על השמרו לכם, וז"ל רש"י: כיון שתהיו אוכלים ושבעים, השמרו לכם שלא תבעטו, שאין אדם מורד בהקב"ה אלא מתוך שביעה, כי אדם בעת שאוכל יכול להביא אותו למצב של וישמן ישורון ויבעט, כי ברגע שיש לאדם הכל הוא נהיה אויבער חכם, כי כל זמן שאין לו אין לו זמן לשטויות, שנאמר פן תאכל ושבעת ובקרך וצאנך ירביון, מה הוא אומר אחריו, ורם לבבך ושכחת.

השפ"א אומר שוישמך ישורון ויבעט הוא גם ברוחניות, וכן אומר השפ"א (תרמ"ב): **ואמרו ושבעת השמרו לכם אין אדם מורד רק מתוך שביעה. אין זה דווקא באכילה ושתיה גשמיות, רק גם במילא כריסו בתורה ועבודה, כמו שאמרנו שבכל דבר יש פנימי וחיצוני, וכמו שאצל אכילה יש מצב של חיצוני אם זה וישמן ישורון ויבעט, אותו דבר יש בתורה אם אדם ממלא כריסו בתורה ועבודה יכול להיות לו מצב של ויבעט. צריך להיות תמיד אצל הפתח ולחפש לשמוע דבר ד' ואז יורד השפעה חדשה תמיד.** ואז אדם יכול לשמוע כל פעם נקודה חדשה כי התורה הוא אין סוף.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. **במצות ברכת המזון, ואכלת ושבעת וברכת כו'. דכתיב ואכלת ושבעת השמרו כו', שאין אדם מורד אלא מתוך שביעה כו', אם כן נראה דוברכת הוא תיקון שלא יבוא לידי מרידה, על ידי שאדם מברך לפני אכילה ועל ידי שרוצה לחיות עם הפנימיות הוא מגיע למצב שלא יבוא לידי מרידה. ואדרבא, יכול לקבל ברכה מתוך אכילה.**

בשפ"א (תרמ"ח) איתא: ואכלת ושבעת וברכת. ולא כתיב ותברך. לפי הפשט י"ל כמ"ש בגמ' סברא הוא אסור להנות בלא ברכה, א"כ הוא מוטבע באיש ישראל כשנהנה מברך ז"ש וברכת. כמו ואכלת ושבעת שהוא ממילא, אף אחד לא צריך להפעיל אותך כדי לאכול אלא אדם עושה אותו ממילא, כמו כן וברכת. הקב"ה מכניס לך את הכוח לברך. כמו"כ אדם צריך לדעת שיש לו את הברכה ממילא, ואז אסור לנגוע בשום דבר בלי ברכה, ולא לקום בלי לברך.

איתא בליקוטי יהודה כתוב שמברכים ברכת המזון רק עד כדי שיתעכל, כיון שהוא שבח לאחריה. והיות שזה שבח להודות להקב"ה אחרי האוכל, א"כ מברכים אותו עד שיתעכל. לכאורה והלא מצינו ברכת אשר יצר לנקבים מברך אחר כך גם באיחור זמן, לכאורה מה ההבדל בין זה לזה?

ומתרץ האמרי אמת על פי מה שכתוב בתוס' ברכות לא ב ד"ה מכאן ששיכור, בשם הירושלמי, דשתי ושיכור מברכין ברכת המזון, שנאמר ושבעת וברכת, אפילו מדומדם, כנראה מטעם ושבעת זו שתיה וברכת, דהכי משמע ושבעת וברכת, כן לשון התוס' שם. וביאור הדבר, כמו שכתוב פן תאכל ושבעת וכו' ורם לבבך ושכחת וכו', כי זו הגאווה היא עת שכרותו

של אדם, ונתנה תורה עצה נגד שכרון וגאווה זאת, שלא תזיק לנפש האדם שיתגשם על ידי זה, והיא העצה וברכת את ד' אלקיך, ולכן ברכת המזון צריך שיהיה דוקא בעת שיש עליו השכרון, שהיא הגאווה כלשון התוס', שבא לו מן המזון, ולכן אפילו שיכור ומדומדם מברך, וכן דוקא קודם שנתעכל, כמובן.

כי כל ברכת המזון הוא בגלל הסכנה שיש בעת אכילה, וזה רק כשאתה שביעה, וכשאינ את הסכנה אין סיבה לברך, וממילא מובן שכל הברכות הוא כי רצה הקב"ה לזכות את ישראל, זכות היינו לזכך אותך להגיע להקב"ה, א"כ הברכה מזכך את האדם שלא יגיע לרע של הדבר.

איתא **במאור עינים** ועל כן בכל מעשה פרטי שמזדמן לאדם לעשות בזה העולם המעשה שהאדם נקבע בו, צריך לחשוב הלא זה הדבר הוא נברא בכוח התורה שהוא אחדות אחד עמו יתברך שמו, ובשבילי שאני ישראל נברא זאת המעשה, והנה יש בזה הדבר כוח הפועל והנה כמו שהיתה הבריאה עם הפועל ההוא שהוא התורה והבורא ב"ה שהן אחדות גמור, כך המעשה הזה הפרטי אראה לעשות בכוח הפועל ההוא, ואהיה עבד נאמן לשולחי לקשר זאת המעשה הגשמיות שנתעבה בה כוח הפועל בלי ראות לעין להפשיטו מגשמיות ולקשרו בהפועל הרוחני על פי התורה לעשות זאת המעשה על פי התורה והדין ובכוונה רצויה כפי מצות הכתובין בהתורה. ואדם מקשר אותו עם המוח שלו.

ונמצא שכשעושה כך מקיים כוונת הבורא ב"ה בבריאת עולמו בשביל התורה ובשביל ישראל, ומקשר כל עולם המעשה ברוחניות אין סוף ב"ה ומקרבו לשורשו, ועל ידי זה נשפע שפע וברכה בעולם המעשה ממקום העליון הרוחני, ובודאי עושה זאת המעשה לא לשום כוונה גשמיות או להנאתו הגשמיות כי אם לעשות נחת רוח ולקיים רצון הבורא ב"ה. וזה גם מרחיק אותו לא לעשות דברים שאסור לעשות.

ובפרשת קדושים איתא: כי זהו עיקר התענוג של הבורא ב"ה שהאדם שהוא מלובש בחומר ונתון במקום השפל ומשם מקרב את עצמו עם כל הנבראים אליו יתברך כמבואר זה אצלנו כמה פעמים באריכות, ועל ידי כן נעשה התפארות גדולה למעלה ובא התענוג בכל העולמות ומוסיפין כביכול כוח בפמליא של מעלה כנודע.

היה יהודי אחד שעבר ליד בית של חסיד וראה שאוכל טשולנט, ושאל אותו מאיפה למדת זאת, וענה לו מהרבי שלי המגיד ממעזריטש ז"ל למדתי זאת ואם תבוא תלמד איך עושים את זה. הבית אהרן אמר שהיה אחד שבעת התפילה הלך אחרי פסיעה אחרי פסיעה, עד שהגענו לקוגעל ונשאר שם. הבעש"ט הק' הראה פעם לאחד מתלמידיו ע"י חתיכת בד שהעביר על ראשו, איך אחד שחטא יושב עם ראש של בהמה ועם שטריימל לראשו, שזה היה בעצם התלמיד שחטא. דהיינו תלוי איפה המוח של אדם נמצא שם הוא נמצא.

דהנה כתיב לא על הלחם כו' על כל מוצא פי ד' יחיה. ופירש האריז"ל שחיות מאמרו יתברך שיש בתוך המאכל הוא חיות אל הנפש, והגשמיות אל הגוף, עיין שם. אדם יש לו גוף ונפש, גם הגוף והגשמי הוא הקב"ה, אבל המזון לגוף בא מהגשמיות והמזון אל הנפש בא מהרוחניות, ואיך עושים את זה? אלא שעל ידי ברכות זוכין למוצא פנימיות המזון שהוא מזון הנפש. בלי ברכה אין כלום, ר' אשר היה אומר זה לבד שאדם לא חי עם הקב"ה הוא כבר גנב. כי בוודאי כשעשה השם יתברך המאכל להיות מזון אל האדם, הוא מזון גם בפנימיות, ואיך עושים את זה? ועל ידי התורה זוכין למוצא זה המזון. ועל ידי שאדם חי עם הפנימיות אז הוא חי עם הקב"ה.

איתא בליקוטי תורה וכן המזון והלחם שהאדם אוכל יש לו חיות, והחיות הוא הדיבור שיצא מפיו יתברך בעת הבריאה כשאמר תוציא הארץ כד וכד, אותו ההבל הוא דבר שיש בו ממש, שכל דבור ודבור היה נכנס לאותו דבר להיות חיות בתוכו ולגדלו, ואם כן במזון שאדם אוכל

יש חלק חומרי שזן את הגוף, וגם יש חיות שהוא גם כן חלק נשמה שבאדם. ועם זה מתורץ קושיא אחת, שאיך אפשר שלחם החומרי זן חלק הנפש שבאדם שהוא רוחני, ואם אין אדם אוכל לחם ולא שום מזון כמה ימים ימות ברעב ותצא נשמתו ממנו, ואם יאכל לחם יחיה, והאיך אפשר שהלחם יעמיד נשמה הרוחנית שיש חיות אל המזון שהוא חלק רוחני שבו, להחיות חלק רוחני של חיות האדם.

וזה שנאמר ויאכילך את המן הרוחני, להודיעך כי לעולם אין מי שיזון את האדם אלא חלק רוחני שבו, וכמו אדם אם יש לו רוחני הוא חי ואם לא הוא מת, וזה שנאמר כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, אל תחשוב שעל הלחם הגשמי אתה חי, כי על כל מוצא פי ד' יחיה האדם, היינו מה שיצא מפיו יתברך בבריאה להוציא מן הארץ כל דבר ודבר, אותו הדיבור נכנס באותו המזון, והוא זן ומחיה את האדם, לכן צריך לברך על המזון, כי על ידי הברכה מעורר החיות.

ועוד איתא שם: דהחוקרים הקשו מאין הוא חיות הנשמה, דאין הדעת נותן שיהיה חיות הנשמה מלחם ומאכל גשמי, אלא שלא ידעו והיו סכלים בשורש הבריאה, וחשבו שקוף ברא את העולם ח"ו, דאמרו רז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם, פירוש, על ידי המאמרות עצמן נתהווה הכל, דמאמרו של הקב"ה הוא מרום וקדוש, ותיכף כשאמר הקב"ה יהי רקיע נתהווה הרקיע, כמו שנאמר בדבר ד' שמים נעשו, ונכנס המאמר ההוא בחיות פנימי להחיות הרקיע כל ימות עולם שיעמוד, כמו שנאמר לעולם ד' דברך נצב בשמים, והמאמר הזה הוא חיות פנימי להם, וכשנוטל אדם פרי או דבר מאכל ומברך עליו בכוונה ואומר ברוך אתה ד', כשמזכיר את השם מתעורר אותו החיות שעל ידו נברא הפרי ההוא, כי נברא הכל על ידי השם, ומוצא מין את מינו וניעור, וזה החיות הוא מזון הנשמה.

כידוע האמרי יוסף היה מכניס עבודה גדול בעת אכילה, וכן החקל יצחק היה תמיד מברך על הכוס. וכן ראיתי כן אצל הביאלה רבי שהיה מכניס עבודה בעת אכילה, וכן היו אצל כל הצדיקים גדולים. שבעת אכילה היו מכניסים עבודה גדולה. כתוב האוכל על שולחן בלי להגיד דברי תורה כאילו אוכל מזבחי מתים. והכוונה בזה הוא, אם אתה לא לומד תורה אז אתה חי רק עם הגשמיות ואז הוא זבחי מתים, אבל ברגע שאתה מכניס דברי תורה אז הוא כמו קרבן, כתוב ועל כל קרבנד תקריב מלח, ומזה לומדים שעל כל שולחן חייב להיות מלח, קרבן נקרא להתקרב להקב"ה.

וכל אחד יכול לקבל על עצמו שלא מברכים עד שלא אומרים דברי תורה, ואפשר לחזור על הצינתוק של אותו יום, שלא יהיה סעודה שלא ידברו אז על איזה געדאנק בשעת אכילה. וזה הסיבה שבדקים את הספרים לפסח, כי הם מתלכלכים בעת אכילה, והיו כאלו צדיקים שהיו שמים מגבת מתחת להספר שלומדים, אבל לא ימלט שלא יכנס קצת פירורים בתוך הספרים וממילא צריכים לבדוק אותם.

א"כ בכל פעולה שאדם עושה כאן בעולם הזה יש בזה פנימי ויש בזה חיצוני, החיצוני יכול לגנוב אותך וא"כ צריכים משהו שמושך אותנו לפנימיות, **דיש זכור ושמור בכלל כל המצות, זכור הוא בחינת מצות עשה, לא ללכת אחרי החיצוניות, לעורר הפנימיות וניצוצי קדושה שיש בכל דבר על ידי המצות עשה, ושמור על ידי הלא תעשה, לשמור החיצוניות וקליפות שלא יתמשכו יותר מדאי, ואת זה הכל ברכות נותן לאדם, ורק אדם צריך לדעת את הסכנה שהוא יכול להימשך אחרי חיצוניות והעיקר ללכת אחרי הפנימיות. אותו דבר עכשיו כולם בחופש אפשר להיות במצב חיצוני ואפשר להיות במצב פנימי, תלוי מה אנחנו חושבים, אבל העיקר לחשוב על פנימיות כדי שיהיה לנו כוח אח"כ לחשוב על עוד פנימיות, ומשום הכי הקב"ה עושה לאדם שיהיה לו צימאון ומזה הוא יגיע לחפש פנימיות.**

וב' אלו הם בכל דבר שבעולם. איפה שאדם רק הולך יש מצב של זכור ויש מצב של שמור, בחופש אפשר להתפעל מהבריאה של הקב"ה, ומאנשים חדשים ודברים חדשים, וזה נקרא בכל דרכיך דעהו, אבל שמור צריכים להיזהר לא להיכנס למקומות שאסור להיות שם. **לכן כתיב ושבעת וברכת הוא בחינת זכור בפה, השמרו לכם, בחינת שמור בלב.** אדם צריך להיזהר שהוא ישלוט על המצב ולא המצב עליו.

לכן אמרו חז"ל שלחן שאמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, דכתיב וידבר אלי זה השלחן כו', כיון שדיבר עליו דברי תורה הוא שולחנו של מקום, והוא כנ"ל, שעל ידי דברי תורה זוכין למצוא פנימיות המזון שבקדושה.

איתא **בעבודת ישראל** מה ענין שולחן אצל מזבח, לומר לך בעת שאין מזבח שולחנו של אדם מכפר, והיינו כשיש עליו דברי תורה. כי בוודאי בכל דבר גשמי יש בו ניצוץ קדוש רוחני, וזה נמשך מהדיבור שצוה הבורא יתברך בשעת הבריאה, מזה הדיבור היה נמשך בו ניצוץ קדוש. וכן כתב המגן אברהם שהגוף ניזון מגשמיות המאכל, והנשמה ניזונית מרוחניות המאכל. נמצא כשהאדם עוסק בדברי תורה על שולחנו מתעורר בזה הדיבור הק' של מעשה בראשית, שהוא החיות אשר ניתן בזה המאכל, ומעלה אותו, והוא דוגמת קרבן.

איתא **בליקוטים להאר"י הק'** בחטא אדם שעירב טוב ברע, ונתקלקל הכל, שהם הנבראים דומם וצומח וחי בלתי מדבר ואדם, וכולם צריכין תיקון, כדי לברור אוכל מתוך פסולת, יש מי שנתקן בסוד הקרבן בזמן בית המקדש קיים, אבל עכשיו בעונותינו נתקן על ידי אכילת הצומח וחי ודומם, על ידי ברכת הנהנין ודברי תורה בשולחן הנקרא גם כן מזבח יתוקנו ויבררו.

ועל זה רמזו חז"ל אם אין קמח אין תורה, אדם צריך לישון טוב, לאכול טוב, ואז אפשר ללמוד טוב, על ידי שאדם חי שכל דבר הוא הקב"ה אז הוא מעורר את הפנימיות בכל דבר, אבל אדם שלא אוכל ויושן כמו שצריך לא יגיע לתורה, ואז לא יגיע לפנימיות שמזין את התורה, ואם אין תורה אדם שחושב שאפשר לאכול ולשתות בלי לחשוב על הקב"ה אז אין קמח, הוא פנימיות הקמח שמזין אל הנפש. **וגם כן אם אין תורה אין קמח, שבלי כוח התורה אין פנימיות המזון מתגלה.** כל המחלות מגיעים שלא נותנים מזון טוב לנפש.

ולכן אמרו בגמרא שצריכין להזכיר בברכת המזון ברית ותורה, שעל ידי בריתו שחתם בבשרנו, שבתוך הגשמי אדם מגלה את הרוחניות. ועל ידי התורה יכולין אנו למצוא מזון הפנימיות שהוא מצד הקדושה, ומחיה ומזין את הנפש, כנ"ל.

החקל יצחק היה מספר כל שנה בטיש של שבועות. פעם אחת נכנס הגבאי של הבעש"ט הק' עם הקרעפּלעך ואכל מהר כי הוא פחד שלא יישאר לו. ואז הוא אמר לו תתאר לך שבמקורו זה היה חיטה ועד שהיא גדלה היא מתפללת שהיא תיכנס לתוך הקמח ולא ליפול החוצה, וכן מתפללת הלאה שהיא תגיע לשולחן של הבעש"ט הק', ועכשיו היא מתפללת שהרבי יתקן אותה ואתה תפסת ואכלת בלי ברכה. דהיינו אדם צריך לדעת את אחריות שיש לו גם על דברים פשוטים מאוד, וגם בחופש צריך להיזהר מאוד, וכן בכל דבר במקום שזה ימשוך אותך כלפי מטה שזה ימשוך אותך כלפי מעלה. וזה שניים שצלו פסחיהם זה אוכל לשם מצוה ואז צדיקים ילכו בס, וזה אוכל לשם תיאבון ואז רשעים יכשלו בס, וזה תלוי באדם בעצמו.

קודש

עקב

שיחות